

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

E-mail: Info@xs.uz

2012 йил 4 февраль, № 25 (5445)

Шанба

Ўзбекистон –
келажаги
буюк
авлат

«Ўзбекистон узоқ муддатли барқарор тараққиётни таъминлаш йўлида ишонч билан қадам ташламоқда»

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг 2011 йилнинг асосий якунлари ва 2012 йилда Ўзбекистонни ижтимоий-иктисодий ривожлантиришнинг устувор йўналишларига бағишинланган Вазирлар Маҳкамаси мажлисида маъруzasи юзасидан хорижий мамлакатлар ижтимоий-сиёсий ва эксперт-таҳлилий доиралари вакиллари ўз фикр-мулоҳазаларини билдиришишмоқда.

Эътироф

Хусусан, Шарқ цивилизациялари Франция миллий институти профессори, сиёсатшунос Катрин Пужолнинг фикрича, Президент мавзуласида ўз ифодасини топган далил ва рақамлар мамлакатнинг истиқлол йилларидаги изчил иктисолий тараққиётни ва ахоли фаровонлиги даражасининг ўсувланишига кўрсатади.

Ўзбекистон эришган иктисолий ҳамда ижтимоий кўрсатичлар халқаро молия институтлари, жумладан, Халқаро валията хамгарамаси, Жаҳон банки, Осиё тараққиёт банки томонидан юзаси баҳоланмокда. Ўзбекистондаги сўнгги 5 йил давомида йилига ўртача 8,5 фоизни ташкил қилган барқарор иктисолий ўсиш республика хукумати томонидан ишлаб

чиқилган глобал молиявий-иктисолий инқироз оқибатлари ҳамда уларнинг миллий иктисолий таъсирини бартараф этиш бўйича тактика ва стратегиянинг тўғрилигидан далолат беради.

Республиканинг банк соҳасидаги ривожлантиришдаги ютуқларини ҳам алоҳида таъкидлаб ўтиш лозим. Негаки, у кетма-кет иккى йил Ўзбекистон банк тизимида "барқарор" рейтинг баҳосини берайтган "Стандарт энд Пурс", "Мудис" ва "Фич Рейтингс" каби нуфузли халқаро рейтинг агентликлари томонидан юксак баҳоланди.

Франция олий ўкув юртинган вакили сифатида Ўзбекистон раҳбарияти томонидан ижтимоий-гуманитар соҳа ва таълимни ҳар томонлама ри-

вожлантиришга қаратилаётган катта ёътиборни ҳам алоҳида таъкидлаб ўтишни истар эдим.

Мамлакатнинг 2012 йил учун тасдиқланган бюджети жамиҳарахатларининг 60 фоиздан ортигини ижтимоий соҳа ва ахолини ижтимоий кўллаб-куватлашга йўналиши кўзда тутилаётгани Ўзбекистонда амалга оширилаётган дастурларнинг салмоқли ижтимоий асосининг ёрқин исботидир.

Ўзбекистоннинг ушбу соҳадаги энг муҳим ютуғи боиси республикада юқори малакали ва профессионал тайёргарликка эга авлодни тарбиялашнинг бутун ҳалқасини қамраб олувчи яхит узлуксиз таълим тизимининг шаклланганни билан изоҳланади. Мамлакатда Кадрлар тайёрлаш миллий дастури жорий қилинган. Шу тарика, таълимга сармоя кирифтган

холда, Ўзбекистон ўз келажаги, барқарор иктисолий тараққиётни ва ижтимоий фаровонони ойлайдан одимламоқда", деба таъкидлари эксперт.

"ALEX" компанияси

(Франция) бошқарувччиси

Франсуа Марк қайд этанидек, "Халқаро волату жамғармасининг 2012 йилда Европадуга аъзо-давлатлар давлат қарзининг ўсиши ва бутун банкомолиз тизими кредит қобилиятининг кескин пасайиши баҳорат килинган байноти шароитида Ўзбекистон иктисолий тизимнинг ривожланиш курсатичларни алоҳида ёътиборга айтади.

Шубҳа йўқки, икобий кўрсатичлар Ўзбекистон ҳукумати юритаётган оқилона макро ва микроиктисолий сиёсат натижаси хисобланади. Сармоявий фаоллик ҳамда корхоналарни модернизациялаш, техникавий ва технологик қайта жиҳозлаш борасида ёришилган салмоқли мувффакиятларни хисобга олган холда, республика миллий иктисолий тизимнинг жорий сармояларини янада кўпроқ жалб қилиш салоҳиятига эга, деган фикри

таъкидлашни истардим. Дунё иктисолидиётни учун мураккаб бўлган ҳозирги вазиятда кичик бизнес, хусусий тадбиркорлик ва фермер ҳўжаликлари тараққиётни раббатлантириш юзасидан кўрилаётган чора-тадбирлар ҳам ижобий баҳоланмокда.

Самарали тарзда юритаётган ижтимоий сиёсат, ахоли даромадлари ва турмуш шароити бўйича кескин катламлашувга йўл кўймаслик борасида олиб бораётган ишлар ҳам ижобий баҳоланмокда.

Сармоявий қайта жиҳозлаш борасида амал қилаётган испоҳотлар ва мамлакатни босқичмабосқич модернизациялаш дастури илмий жиҳатдан асосланганлигини яна бир бор тасдиқлади.

(Давоми 2-бетда).

Кадрлар тайёрлаш миллий дастури

Мамлакатимиз истиқлолга эришган илк кунлардан Президентимиз Ислом Каримов рахнамолидаги фарзандларимизнинг барча шарт-шароитга эга бўлган замонавий таълим маскаларидаги сабоқ олишларини таъминлаш борасида туб ислоҳотлар амалга ошириб келинмоқда.

ТАЪЛИМДА ЯНГИЧА ЁНДАШУВ

Мухташам мактаб, коллеж, лицейларнинг барпо этилиши, ўкув дарслапарларининг мукаммаллашуви, дарс бериси жарайнинг тақомиллашгани шулар жумласидандир. Энг муҳими, бу ислоҳотлар негизида соҳага илгор технологияни янгиланишлар ҳам татбик килинмоқда. Ҳалқ таълими вазирлиги хузурида Мультимедиа умумтъалим дастурларини ривожлантириш марказиниаш бошлагани ана шундай ўзгаришлар самара-сиди.

Шубҳа марказ Вазирлар Маҳкамасининг 2006 йил 7 июндангага "Ўзбекистон Республикаси Ҳалқ таълими вазирлиги хузурида Мультимедиа умумтъалим дастурларини ривожлантириш марказиниаш бошлагани этиш чора-тадбирлари тўғрисидаги" карорига асосан вуждуга келди. Айни пайтда мар-

каз томонидан Ҳалқ таълими вазирлигининг интернет тармоғидаги расмий www.uzedu.uz ахборот таъмин веб сайти юратилган. Ушбу сайтида ўқитувчи, ўкувчи ва отоналарга турли хил фойдалари ресурси ва материаллар, мулокот учун имкониятлар мавжуд. Бундан ташқари, сайт орқали ҳалқ таълими тизимида яхши таълимни таъминлашга раҳбарларнинг фуқароларни кабул килиш тартиби, вазирлик билан тўғридан-тўғри болганиш каби имкониятларга эга бўлиш мумкин.

(Давоми 3-бетда).

АСАЛАРИЧИЛИК – СЕРДАРОМАД ТАРМОҚ

Ўзбекистон Фермер ҳўжаликлари уюшмасида "Мева-сабзавотчиликка ижтисослашган фермер ҳўжаликларида асаларичиликни ташкил этиш ва унинг моддий-техник базасини шакллантириш" мавzuуда семинар бўлиб ўтди.

Тадбир

Унда Қишлоқ ва сув ҳўжалиги вазирлиги, Ўзбекистон Асаларичилик уюшмаси, Деҳқон ва фермер ҳўжаликларини кўллаб-куватлаш фонди мутахассислари ҳамда юздан ортиқ фермер ҳўжаликлари раҳбарлари иштирок этди.

Таъкидландики, кейнинг ийларда мамлакатимизда аграр секторни ислоҳ борасида амалга оширилаётган ишлар жараёнда соҳанинг балиқчилик, паррандачилик, чорвачилик ва асаларичилик сингари тармокларни ривожлантиришга алоҳида ўтибор қаратилаётгани, хорижий сармоядорларга кўпай ишларимонлик мутхити яратиб бериладига.

(Давоми 3-бетда).

БИР РАҚАМ
ШАРХИ

ЮҚОРИ РЕЙТИНГЛИ БАНКЛАРИМИЗ СОНИ ОРТМОҚДА
23 тага етди.

Ўтган йили мамлакатимизда нуфузли ҳалқаро рейтинг "барқарор" рейтингини олган тикорат банклари сони

2010 йилда ана шундай баҳога лойиқ кўрилган банкларимиз 15 тани ташкил этгани хисобга олинса, республикаидан борасида амалга оширилаётган изчил ҳамда аниқ мақсадли чора-тадбирлар кутилган самараларни бераётгани яқол аён бўлади.

Мамлакатимизда:

Воқеалар,
янгиликлар,
хабарлар

Коракалпогистон Республикаси

Қўнғирот туманидаги "Коракалпогистон" ахоли пунктида 238 миллион сўм эвазига янги электростанция курилиб, фойдаланишга топширилди.

Олис овул аҳлига қулийлик

Натижада туман марказидан 360 километр олисдаги ушбу манзилда истиқомат қилаётган 5,5 минг нафар ахолини узлуксиз электр энергияси билан таъминлаш имконияти юзага келди.

Эътиборли жиҳати, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2010 йил 13 декабрдаги карори билан тасдиқланган 2011 — 2015 йилларда кичик куchlаниши тармоқларни янгилаш ва модернизацияни килиш дастури асосидан ўтган йили Оролбўй минтақасида 7 миллиард 375,9 миллион сўмлик ишларни амалга оширилди.

Хидоят АХМЕДОВ,
«Халқ сўзи» мухабири.

Андижон

Избоскан туманидаги Даминбойчек маҳалласида "Марс инвест текс" масъулияти чекланган жамияти фаолият бошлади.

Ҳам ички бозорга, ҳам экспортга

Корхонага 200 миллион сўм эвазига хориждан ўтлига 150 минг дона кийим-кечак ишлаб чиқариш кувватига эга илғор ускуналар келтириб ўрталди. Ўтган вақт мобайнида жамият ахоли 2 миллиард сўмликдан зиёд бежирим кейим-кечаклар тайёрлашга эриши. Маҳсулотнинг 70 фоизи хорижга экспортга йўналтирилди.

Умум, поёнига етган йилда туманда 135 та кичик бизнес субъекти ташкил этилиб, бунинг хисобига 2014 та иш ўрни вуждуга келди.

О. ШОДМОНАЛИЕВ,
«Халқ сўзи» мухабири.

Навоий

Вилоят "Тараққиёт" минтақавий тадқиқот марказининг "Фарқорлик жамиятияни шакллантириш" ишларнинг иштироқи ва масъулияти ошириш" лойиҳаси доирасида тасвирий ва ҳалқ амалий санъати бўйича кўргазма ташкил этилди.

Истеъдод ва иқтидор намойиши

Унда вилоятдаги мактаб ўқувчилари, Навоий давлат педагогика институти талабалари, маданият ва санъат коллежи ўқувчи-ёшлари, шунингдек, вилоят "Ёшлар саройи" тасвирий санъат тўғраги азолори томонидан 300 дан ортиқ тасвирий санъат намуналари намойиш қилинди.

Рангтасвир, каштачилик, миллий либослар дизайни, бисер тикиши, зардўзлик, бичиш-тиших ҳамда куолликка оид ижод намуналари иштирокчиларда, айниқса, катта таассурот қолдириди.

А. ЗАРИПОВ,
«Халқ сўзи» мухабири.

Хоразм

Вилоятда Махаллиялаштириш дастури доирасида фаолият юритаётган 7 та корхона томонидан ўтган йили 5 миллиард 191 миллион сўмлик импорт ўрнини босувчи маҳсулотлар ишлаб чиқарилиб, 3 миллиард АҚШ долларига яқин валюта тежак қолинди.

Махаллий хом ашёдан сифатли маҳсулот

Бунда хорижий инвестиция иштироқидаги "Урганч ёғ" очик акциядорлик жамиятияниг ҳам хиссаси катта бўлди. Хусусан, корхонада амалга оширилган технологик янгилишлар туфайли 2011 йили 2 минг 125 тоннадан зиёд, 2 миллиард 308 миллион сўмлик импорт ўрнини босувчи олеин пальмитин 4 миллиард сўмлик маҳсулот сотган бўлсак, якунланган йилда бу сифатли ташкил этиди.

Эътиборлиси, уларнинг 95 фоизи маҳаллий хом ашёдан тайёрланмоқда.

О. РАҲИМОВ,
«Халқ сўзи» мухабири.

(Давоми. Бошланиши 1-бетда).

2009 – 2011 йиллар мобайнида 50 та замонавий технологиялар билан жиҳозланган қайта ишлаша ва қадоқлаш цехлари ташкил этилиб, уларнинг маҳсулотлари асаларичи-ларга 47 та маҳсус савдо дукони орқали мунтазаб етказиб берилает-гани айни муддаодир.

Мухими, юртимизда асаларичи-ларни ривожлантириш учун табиий шарт-шароит ҳам, имкониятлар ҳам етарли. Бирок ана шу шифобахш маҳсулотнинг асосий кисми Навоий,

АСАЛАРИЧИЛИК – СЕРДАРОМАД ТАРМОҚ

Самарқанд, Жиззах, Тошкент, Фарғона ва Наманган вилоятларида етиширилганини инобатта олсан, ҳали жойларда бажарилиши лозим бўлган ишлар кўплиги аён-лашади. Ушбу йўналишда, биринчи навбатда, фермер хўжаликлари иш-тирокини кенгайтириш талаб этилади. Шу боис жорий йилда Ўзбекистон Фермер хўжаликлари уюшмаси томонидан мева-сабзавотчилини ихтисослаштирилган 8110 та фермер хўжалигининг ҳар бирда 10 та-дан асалари уяси бокшиз режалаштирилиб, шу асосда тегишли таш-килий ишлар бошлаб юборилид.

Мутахассисларнинг фикрича, асал таркибида инсон организмиси учун зарур бўлган микроэлементларнинг ет-миси фойздан ортиги мавжуд. Бундан англешлади, асал етишириши кўпайтириш нафакат кишлоп хўжалигига иктиносий ўшиш суръатларини ошириши ва ахолининг ушбу маҳсулотга бўлган эҳтиёжини кондириш, балки соглум турмуш кечириши таъминлашга ҳам хизмат киласди.

Тадбирда мутахассислар томонидан асаларичиликнинг ўзига хос ху-сусиятлари, парвариши ва моддий-техник базасини шакллантириши юза-сидан батафсил маълумот берилиб, амалий тавсиялар ишлаб чиқилид.

Д. МУРОДОВ.

(Давоми. Бошланиши 1-бетда).

Амалиётга татбик этилаётган бу каби янгиликларга кишиш тобора ортиб бор-мояда. Масалан, "Мактабгача таълим муассасаларининг электрон қабули" дастури ишлаб чиқилгани кўпличикка маъкул бўлди. Бунинг афзалигиги шундаки, ота-оналар ўзларни кизиқтирган мактабгача таълим муассасаси хақида ушбу дастурдан тўлиқ маълумот олиб, фарзандларини у ерга жойлашириши юзасидан ариза жўнатишлари мумкин.

Шу ўринда "Ушбу имкониятлардан барча мактабларда-ги ўқитувчilar фойдалана оладиларми?" деган ҳақиқи савол туғилади. Чунки бунинг

бўлими йўриқчилари билан мазкур дастурдан фойдалана-ни бўйича ўқув курслари ўтказмоқдалар.

Марказимиз томонидан, шунингдек, "Умумий ўта таълим мактаблари 9-сinf бити-ручилии хужжатларини ака-демик лицей ва касб-хунар коллежларига қабул килишинг" автоматлаштирилган bitiruvchi.edu.uz" дастури так-дим этилди. Бу орқали ота-оналар мамлакатиздаги барча ўрта маҳсус, касб-хунар таълими муассасалари хақида маълумот олишлари мумкин.

Шу ўринда "Ушбу имкониятлардан барча мактабларда-ги ўқитувчilar фойдалана оладиларми?" деган ҳақиқи савол туғилади. Чунки бунинг

учун ҳам маҳсус малака тала-б этилади. Шуни хисобга олган холда айни пайтда умумий ўта таълим мактаблари ора-сидан замонавий компьютер билан жиҳозланган ва таҳри-били информатика фани ўқитувчilariga эга бўлган 2467 та таянч мактаби танлаб олинди. Энди умумтаълим мактаблariда фаoliy олиб бораётган барча фан ўқитув-чilarи мазкур йўналиши бўйича малака оширадилар. Бу борадаги ишларнинг даст-лабки боскичида 2500 нафарга яқин мураббий тайёрлан-ган бўлиб, бугунги кунда 72 соатлик ўқув курслariга республика бўйича 405 минг-дан зиёд ўқитувchilar жалб этилди.

Замон билан ҳамнафас кадам ташлаш ҳар доим мұваффақиятлар омили бўлган. Марказимизнинг "Multimedia.uz" сайти Ўзбекистон Алоқа ва ахборотлаштириш агентлиги кўмаги билан ташкил этилган "Миллий УЗ Домени – 2011" интернет-фестивалида "Ёшлар учун энг яхши сайт" номинацияси бўйича 2-йерни егалади.

Корея Республикасининг кредит маблағлari иштироқида амалга оширилаётган "Ўзбекистон Республикаси умумtaъlim mактабlарini ах-боротлаштириш" лойиҳасини тўлиқ амалга ошириш ҳам асосий вазифаларимиздан биридан. Лойиҳа доирасида Корея Республикасидан 1552 та ўқув компьютер синфлари ва мультимедиа студияси

ҳамда веб-портал учун мўлжалланган асбоб-ускуналар олиб келинди.

Айни пайтда Ўзбекистон Республикаси ва Корея Республикаси ўтасида имзоланган кредит келишишига асо-сан, мультимедиа студияси ишга тушириди. Студияда тасвирга олиш жараёнини бошқариш, аудио-видео ёзиши назорат килиш, суратга олинган материалларни монтаж қилиш ва сақлаш ишлари амалга оширилади. Бунинг учун 4 та энг сўнгги русумдаги компьютер ва маҳсус замонавий курилмалар билан жиҳозланган монтаж столи ўрнатилган.

15 нафар мутахassisimiz Корея Республикасида мала-ка ошириб кайтди. Бугунги кунда улар ўз билим ва қўни-маларни бошқаришга ҳам ўргатиб, ортириган тажрибалari билан ўртоқлашмоқдалар. Шунингдек, хорижик ва маҳаллий эксперtlar ҳамда марказимиз мутахassisilari ўзаро ҳамкорликда электрон ахборта-лий ресурсларини ишлаб чиқиш устида изланши олиб бормоқда. Мақсад, кенг имкониятлардан самарали фойдаланиб, янгиланишларни амалиётга татбик этган холда, жамоатчилик учун янада кулийлар яратишидир.

Шарифжон ЭРГАШЕВ,
Ҳалқ таълими вазирлиги
хуzuридаги Мультимедиа
умumtaъlim dasturlarini
rivohzoplanirish markazasi
raxbari.

24 соат
ичида

ЖАҲОН

Ойнинг орқа тарафи

АҚШнинг NASA ташкилоти "Grail" космик аппарати ёрдамида Ойнинг орқа тарафини видеотасвирига тушириб, уни омма-этиборига ҳавола қилди.

Лавҳада ойнинг шимолидан то жанубигача бўлган худуд акс этирилган. Мутахассисларнинг изоҳлашича, бу жойларнинг геологияси Ойнинг бизга кўрниб турадиган олд тарафига нисбатан кескин фарқ қиласди.

"Grail" ўтган йилнинг сентябрь ойида самога учирилган эди. Мазкур тадқиқотдан кўзланган мақсад сайдерамиз йўлдоши ва унинг ядросини пухта ўрганиш, шунингдек, Ернинг гравитацияни харитасини мумкамлар тузиш учун зарур маълумотларга эга бўлишидир.

Энг юпқа фотоаппарат

Япониянинг "Panasonic" компанияси дунёдаги энг юпқа фотоаппаратни яратди.

тасвирга туширилган жой ҳақидаги маълумотларни хотирада сақлаш учун хизмат қиласди. Янги маҳсулотни шу йилнинг марта ойидан бошлаб савдога чиқариш режалаштирилган.

Режа қўллаб-қувватланмади

АҚШнинг "NYSE Euronext" ва Германиянинг "Deutsche Boerse" биржаларининг ўзаро қўшилиши ҳақидаги гап-сўзларга нуқта қўйилди.

Олдинроқ тарқатилган маълумотларга кўра, уларнинг бирлашиши натижасида дунёдаги энг йирик биржа оператори вужудга келиши керак эди. Аммо ЕвроКомиссия мазкурға көнъи кўллаб-куватламади. ЕИ вакилларининг фикрича, бундай ташаббус евробозордаги рагобат мүхитига салбай таъсир кўрсатиш мумкин. Шу тариқа биржаларнинг кўшилий йўқа чиқди.

Дарвоқе, худди шунга ўхаш мутаффақиятсиз уриниш 2008 йилда ишадан кузатилганди.

Сув қаъридаги ҳазина

Атлантика океани тубида иккичи жаҳон уруши даврида чўқтириб юборилган, Буюк Британияга тегишили савдо кемаси – "Порт-Никольсон" топилди, деба хабар берди "BBC" ахборот агентлиги.

Тахминларга кўра, унинг бортида қиймати таҳминан уч миллиард АҚШ долларига тенг платина кўйларни бор. Кема қолдиқларини шу ойнинг охирига қадар чиқариб олиш режалаштирилмоқда.

Айрим манбаларда аслида "Порт-Никольсон" ўша пайтларда ким-филар ҳам айтиб ўтилган.

балки ҳарбий техника-ларни ташиган, деган фиклар ҳам айтиб ўтилган.

Сейсмик фаол ҳудуд

Вануату оролларида 7,1 балли зилзила содир бўлди.

Унинг маркази пойтакт Порт-Вила шаҳридан 124 километр гардаб кайд этилган. Хозирча тала-фотлар ҳақида аниқ маълумотлар ўйк.

Вануату ороллари сейсмик фаол ҳудуд хисобла-нади. Сайдерамизда рўй берадиган жами зилзилаларнинг 90 фоизи айнан шу жой хиссасига тўғри келиши фикримиз тасдигидир.

Қишиларни сизни

Европада кузатиладиган қаҳратон 163 нафар одамнинг умрига зомин бўлди.

Синоптиклар аёзли кунлар ҳафтада якуннагча сақланиб туришини билдиришган.

1708/147

1708/148

1708/149

1708/150

1708/151

1708/152

1708/153

1708/154

1708/155

1708/156

1708/157

1708/158

1708/159

1708/160

1708/161

1708/162

1708/163

1708/164

1708/165

1708/166

1708/167

1708/168

1708/169

1708/170

1708/171

1708/172

1708/173

1708/174

1708/175

1708/176

1708/177

1708/178

1708/179

1708/180

1708/181

1708/182

1708/183

1708/184

1708/185

1708/186

1708/187

1708/188

1708/189

1708/190

1708/191

1708/192

1708/193

1708/194

1708/195

■ 9 февраль — Алишер Навоий таваллуд топган кун

Ҳазрат Алишер Навоийнинг баҳри уммон янглиг бепоён ва бекиёс ижодиётида руబой жанрида битган асанлари ҳам алоҳида ўринга эга. Зотан, улуг шоир рубоийлари мазкур жанрнинг мумтоз намуналаридир. Уларда Навоийнинг нафакат буюк санъаткорга хос салоҳияти, шунингдек, ҳётининг муайян бекатларида кўнглидан ўтган соҳир кечинмалари ҳам муҳрланганки, бу жиҳатдан шоир рубоийлари унинг таржими ҳолини ўрганишда кўл келади.

ВАТАНДАН ЯХШИ ЁР БЎЛМАС

Шу нуқтаи назардан қўйида алломанинг бир машҳур рубоийси ҳақида мушоҳада мушоҳада килишга урини кўрсак.

**Гурбатда гариф шодмон бўлмас эмиш,
Эл анга шафику меҳрибон бўлмас эмиш.
Олтин қафас ичра гар қизил гул бутса,
Булбулга тикандек ошён бўлмас эмиш.**

Руబойнинг илк байтидаги "ғурбат", "гариф" каби таънч сўзлар киши ҳолатини англатиб келса, каршилантирувчи маъно ташиҳидиган сўзлар — "шодмон", "шафик", "меҳрибон" айтимоқчи бўлган мақсаддинга тасирини куҷайтирган. Яъни гарбиликда, мусофириклида юрган одамнинг кўнглига шоду хуррәмлик симганинг, унга меҳри шафат ва мурувват ҳам бегона. Руబойнинг иккичи байтида эса образли ифодага алоҳида ургу берилган. Бу байтда ҳам қарама-карши маъноли сўзларни кўлаш санъатини кузатмис. Айниқса, "олтин қафас", "қизил гул", "тикон", "ошён" сўз ва ибораларида шоирнинг мақсад-муддаоси ёрқин намоён бўлган. Қафас, одатда, хивич, ёроч, иш ёки симдан тўқилади. Борди-ю тиллодан яслиб, ичига қизил гул кўйилди, безатилса-да, бундай ошён булбулга манзур эмас. Чунки "олтин қафас" бу митти жоновориҳи ёрқидан, ватанидан ажратиб қўйди. Булбул учун кенг саҳро бағридаги янточлар ҳар қандай кўркما

ошёнлардан минг карра афзал. Дарҳакиқат, бу руబойдаги маъжизий образга сингдирилган фоя ниҳоятда теран. Чунки биз мушоҳада юритаётган руబойнинг ёзилиши тарихи улуг шоир ҳаётининг ёшлик даврига тўғри келади. "Ҳазорин ул-маоний".

Бобур Мирзо таъкидлаган ва арабча "иҳорх" сўзининг lugatpar-dagi "чиқариш, ҳайдаш, сургун, ҳориж этиши" каби талқинлari иnobatiga олинса, Алишер Навоийнинг 1465 — 1466 йилларда Хиротдан сургун қилингани аёнлашид. Бобур Мирзо шоирини Самарқандда ўшаганини ҳам таъкидлайди.

Демак, Абу Сайд Мирзо Алишер Навоийни Мовароуннаҳр давлатини эгаллаган темурий Абулқосим Султон Ахмад ва Султон Махмуд Мирзолар назорати остига юборган кўринади. Улуг шоирини 1482 йилда ёзилиган "Вақфия" асаридаги эътироғига кўра, 1468 йилнинг охирида Ҳирот таҳтини эгаллаган Султон Ҳусайн Бойкаро "давлат маншури" (давлат ёрлиги, фармони) юбориб, Самарқанддан қиритириб олгунга қадар Алишер Навоий ихрожда ўшаган.

Қалби илоҳий илҳом ва бадий мўжизалар завқи билан лиммо-лим ижодор сифатида шаклланиш пиллапояларини бошидан кечириб улугурган мусофириларни юртган Ҳусорон давлати худудида яшаётган эди. Навоий таржима ҳолидаги мусофирик даврни аниқлашада Захирiddин Муҳаммад Бобурнинг "Бобурнома"сидаги ушбу ишоралар аниқлик киритиши мумкин: "...Билмон, не жарима била Султон Абусаид Мирзо Хиридин ихроҳ қилди".

Бобур Мирзо таъкидлаган ва арабча "иҳорх" сўзининг lugatpar-dagi "чиқариш, ҳайдаш, сургун, ҳориж этиши" каби талқинlari иnobatiga олинса, Алишер Навоийнинг 1465 — 1466 йилларда Хиротдан сургун қилингани аёнлашид. Бобур Мирзо шоирини Самарқандда ўшаганини ҳам таъкидлайди. Демак, Абу Сайд Мирзо Алишер Навоийни Мовароуннаҳр давлатини эгаллаган темурий Абулқосим Султон Ахмад ва Султон Махмуд Мирзолар назорати остига юборган кўринади. Улуг шоирини 1482 йилда ёзилиган "Вақфия" асаридаги эътироғига кўра, 1468 йилнинг охирида Ҳирот таҳтини эгаллаган Султон Ҳусайн Бойкаро "давлат маншури" (давлат ёрлиги, фармони) юбориб, Самарқанддан қиритириб олгунга қадар Алишер Навоий ихрожда ўшаган.

Қалби илоҳий илҳом ва бадий мўжизалар завқи билан лиммо-лим ижодор сифатида шаклланиш пиллапояларини

ни бошидан кечириб улугурган мусофириларни Алишер Навоий учун ҳар қандай кичик урнишлар ҳам жиддий таъсир ўтказган. Тўғри, Хиротда яшаётган якни маслаҳодиши Саид Ҳасан Ардашернинг, Ҳўжа Аҳор Вали ва Файзуллоҳ Абулайсига ёзган мактубларидан сўнг, Алишер Навоий ҳаэрлатларининг ижтимоий ҳаётидаги мавкеида ижобий сийжиллар юз берди. Аммо Ватан согинчи уни тарз этмади. "Ҳайрат ул-абор" нинг 11-мақолотидаги мана бу сатрлар ҳам мусофирик йилларининг ўчмас хотираси сифатидаги мисраларга муҳрланган эди.

Ушбу мисраларнинг биз юкорида мушоҳада юртган руబой билан жўровозлиги шубҳа ўтғомтайди, албатта. Ҳуллас, улуг шоирнинг тўрт сатрда муҳрланган Ватанномаси ва уларга ҳамоҳанг мисралари аждодларимиз хоки ётган муқаддас юрти жон қадар азиз тутишга даъват этиши билан мароқли ва кимматидир.

**Рахим ВОҲИДОВ,
филология фанлари
доктори, профессор.**

базмларда навбат талашаштган хонандаларни кўриб, бунга яна бир амин бўлишимиз мумкин. Колаверса, кучли шовқин, кулоқни коммага келтирувчи қўшилар остида ўтётган бундай тантаналар инсонлар саломатлигига ҳам жиддий таъсир кўрсатади. Бундан ташкири, тўй куни турнадор миснанларда келини олиб келиши "одат" идан қандай наф? Ахир ана шундай "тадбир"лар оқибатда йўл ҳаракати ҳорисалари, ҳатто, ўлим билан боғлиқ ҳолатлар содир

базмларда навбат талашаштган хонандаларни кўриб, бунга яна бир амин бўлишимиз мумкин. Колаверса, кучли шовқин, кулоқни коммага келтирувчи қўшилар остида ўтётган бундай тантаналар инсонлар саломатлигига ҳам жиддий таъсир кўрсатади. Бундан ташкири, тўй куни турнадор миснанларда келини олиб келиши "одат" идан қандай наф? Ахир ана шундай "тадбир"лар оқибатда йўл ҳаракати ҳорисалари, ҳатто, ўлим билан боғлиқ ҳолатлар содир

базмларда навбат талашаштган хонандаларни кўриб, бунга яна бир амин бўлишимиз мумкин. Колаверса, кучли шовқин, кулоқни коммага келтирувчи қўшилар остида ўтётган бундай тантаналар инсонлар саломатлигига ҳам жиддий таъсир кўрсатади. Бундан ташкири, тўй куни турнадор миснанларда келини олиб келиши "одат" идан қандай наф? Ахир ана шундай "тадбир"лар оқибатда йўл ҳаракати ҳорисалари, ҳатто, ўлим билан боғлиқ ҳолатлар содир

базмларда навбат талашаштган хонандаларни кўриб, бунга яна бир амин бўлишимиз мумкин. Колаверса, кучли шовқин, кулоқни коммага келтирувчи қўшилар остида ўтётган бундай тантаналар инсонлар саломатлигига ҳам жиддий таъсир кўрсатади. Бундан ташкири, тўй куни турнадор миснанларда келини олиб келиши "одат" идан қандай наф? Ахир ана шундай "тадбир"лар оқибатда йўл ҳаракати ҳорисалари, ҳатто, ўлим билан боғлиқ ҳолатлар содир

базмларда навбат талашаштган хонандаларни кўриб, бунга яна бир амин бўлишимиз мумкин. Колаверса, кучли шовқин, кулоқни коммага келтирувчи қўшилар остида ўтётган бундай тантаналар инсонлар саломатлигига ҳам жиддий таъсир кўрсатади. Бундан ташкири, тўй куни турнадор миснанларда келини олиб келиши "одат" идан қандай наф? Ахир ана шундай "тадбир"лар оқибатда йўл ҳаракати ҳорисалари, ҳатто, ўлим билан боғлиқ ҳолатлар содир

базмларда навбат талашаштган хонандаларни кўриб, бунга яна бир амин бўлишимиз мумкин. Колаверса, кучли шовқин, кулоқни коммага келтирувчи қўшилар остида ўтётган бундай тантаналар инсонлар саломатлигига ҳам жиддий таъсир кўрсатади. Бундан ташкири, тўй куни турнадор миснанларда келини олиб келиши "одат" идан қандай наф? Ахир ана шундай "тадбир"лар оқибатда йўл ҳаракати ҳорисалари, ҳатто, ўлим билан боғлиқ ҳолатлар содир

базмларда навбат талашаштган хонандаларни кўриб, бунга яна бир амин бўлишимиз мумкин. Колаверса, кучли шовқин, кулоқни коммага келтирувчи қўшилар остида ўтётган бундай тантаналар инсонлар саломатлигига ҳам жиддий таъсир кўрсатади. Бундан ташкири, тўй куни турнадор миснанларда келини олиб келиши "одат" идан қандай наф? Ахир ана шундай "тадбир"лар оқибатда йўл ҳаракати ҳорисалари, ҳатто, ўлим билан боғлиқ ҳолатлар содир

базмларда навбат талашаштган хонандаларни кўриб, бунга яна бир амин бўлишимиз мумкин. Колаверса, кучли шовқин, кулоқни коммага келтирувчи қўшилар остида ўтётган бундай тантаналар инсонлар саломатлигига ҳам жиддий таъсир кўрсатади. Бундан ташкири, тўй куни турнадор миснанларда келини олиб келиши "одат" идан қандай наф? Ахир ана шундай "тадбир"лар оқибатда йўл ҳаракати ҳорисалари, ҳатто, ўлим билан боғлиқ ҳолатлар содир

базмларда навбат талашаштган хонандаларни кўриб, бунга яна бир амин бўлишимиз мумкин. Колаверса, кучли шовқин, кулоқни коммага келтирувчи қўшилар остида ўтётган бундай тантаналар инсонлар саломатлигига ҳам жиддий таъсир кўрсатади. Бундан ташкири, тўй куни турнадор миснанларда келини олиб келиши "одат" идан қандай наф? Ахир ана шундай "тадбир"лар оқибатда йўл ҳаракати ҳорисалари, ҳатто, ўлим билан боғлиқ ҳолатлар содир

базмларда навбат талашаштган хонандаларни кўриб, бунга яна бир амин бўлишимиз мумкин. Колаверса, кучли шовқин, кулоқни коммага келтирувчи қўшилар остида ўтётган бундай тантаналар инсонлар саломатлигига ҳам жиддий таъсир кўрсатади. Бундан ташкири, тўй куни турнадор миснанларда келини олиб келиши "одат" идан қандай наф? Ахир ана шундай "тадбир"лар оқибатда йўл ҳаракати ҳорисалари, ҳатто, ўлим билан боғлиқ ҳолатлар содир

базмларда навбат талашаштган хонандаларни кўриб, бунга яна бир амин бўлишимиз мумкин. Колаверса, кучли шовқин, кулоқни коммага келтирувчи қўшилар остида ўтётган бундай тантаналар инсонлар саломатлигига ҳам жиддий таъсир кўрсатади. Бундан ташкири, тўй куни турнадор миснанларда келини олиб келиши "одат" идан қандай наф? Ахир ана шундай "тадбир"лар оқибатда йўл ҳаракати ҳорисалари, ҳатто, ўлим билан боғлиқ ҳолатлар содир

базмларда навбат талашаштган хонандаларни кўриб, бунга яна бир амин бўлишимиз мумкин. Колаверса, кучли шовқин, кулоқни коммага келтирувчи қўшилар остида ўтётган бундай тантаналар инсонлар саломатлигига ҳам жиддий таъсир кўрсатади. Бундан ташкири, тўй куни турнадор миснанларда келини олиб келиши "одат" идан қандай наф? Ахир ана шундай "тадбир"лар оқибатда йўл ҳаракати ҳорисалари, ҳатто, ўлим билан боғлиқ ҳолатлар содир

базмларда навбат талашаштган хонандаларни кўриб, бунга яна бир амин бўлишимиз мумкин. Колаверса, кучли шовқин, кулоқни коммага келтирувчи қўшилар остида ўтётган бундай тантаналар инсонлар саломатлигига ҳам жиддий таъсир кўрсатади. Бундан ташкири, тўй куни турнадор миснанларда келини олиб келиши "одат" идан қандай наф? Ахир ана шундай "тадбир"лар оқибатда йўл ҳаракати ҳорисалари, ҳатто, ўлим билан боғлиқ ҳолатлар содир

базмларда навбат талашаштган хонандаларни кўриб, бунга яна бир амин бўлишимиз мумкин. Колаверса, кучли шовқин, кулоқни коммага келтирувчи қўшилар остида ўтётган бундай тантаналар инсонлар саломатлигига ҳам жиддий таъсир кўрсатади. Бундан ташкири, тўй куни турнадор миснанларда келини олиб келиши "одат" идан қандай наф? Ахир ана шундай "тадбир"лар оқибатда йўл ҳаракати ҳорисалари, ҳатто, ўлим билан боғлиқ ҳолатлар содир

базмларда навбат талашаштган хонандаларни кўриб, бунга яна бир амин бўлишимиз мумкин. Колаверса, кучли шовқин, кулоқни коммага келтирувчи қўшилар остида ўтётган бундай тантаналар инсонлар саломатлигига ҳам жиддий таъсир кўрсатади. Бундан ташкири, тўй куни турнадор миснанларда келини олиб келиши "одат" идан қандай наф? Ахир ана шундай "тадбир"лар оқибатда йўл ҳаракати ҳорисалари, ҳатто, ўлим билан боғлиқ ҳолатлар содир

базмларда навбат талашаштган хонандаларни кўриб, бунга яна бир амин бўлишимиз мумкин. Колаверса, кучли шовқин, кулоқни коммага келтирувчи қўшилар остида ўтётган бундай тантаналар инсонлар саломатлигига ҳам жиддий таъсир кўрсатади. Бундан ташкири, тўй куни турнадор миснанларда келини олиб келиши "одат" идан қандай наф? Ахир ана шундай "тадбир"лар оқибатда йўл ҳаракати ҳорисалари, ҳатто, ўлим билан боғлиқ ҳолатлар содир

базмларда навбат талашаштган хонандаларни кўриб, бунга яна бир амин бўлишимиз мумкин. Колаверса, кучли шовқин, кулоқни коммага келтирувчи қўшилар остида ўтётган бундай тантаналар инсонлар саломатлигига ҳам жиддий таъсир кўрсатади. Бундан ташкири, тўй куни турнадор миснанларда келини олиб келиши "одат" идан қандай наф? Ахир ана шундай "тадбир"лар оқиб